

HOUT BEVAT VEEL 'TIJD'

Het leven is enkel een kwestie van tijd

K. Schippers, Nederlands dichter en prozaschrijver 1936 -
ps van Gerard Stigter

Men staat er eigenlijk nooit zo bij stil. Wanneer men het hele traject van het ontstaan van een boom tot het einde van de boom of tot het ontstaan en gebruik van het houten eindproduct nagaat dan moet men vaststellen dat in het materiaal hout veel 'tijd' steekt, heel veel tijd.

Het betreft de tijd waarin de boom opgroeit. De jarenlange, soms eeuwenlange tijd, voordat men de boom velst of deze zich begeeft. Een extreem lange tijd komt voor bij een klein aantal uitzonderingen als olijfbomen rond de Middellandse Zee van zo'n 2.000 jaar, de Bristlecone Pines in Californië van rond 5.000 jaar, de Huon Pines op Tasmanië van 10.000 jaar of de kloonkolonies van het wortelsysteem van een naaldboom in Zweden die tot 80.000 jaar oud worden.

De tijd dat stammen in het zogenaamde balkengat bij houtzaagmolens wateren of dat vers gekapt hout, tussen 9 maanden en zo'n 5 jaar, wordt gewaterd. Het wateren van hout is een oude, in onbruik geraakte techniek. Maar recent onderzoek spreekt van een veelbelovende techniek om hout een langere duurzaamheid mee te geven en hoogwaardiger toe te passen.

De jaren van rijpen en drogen tot het gezaagde hout klaar is voor verdere verwerking. Dan is er de tijd om een geveld boom tot de gewenste afmetingen en hoeveelheid planken te verzagen.

De tijd waarin een handwerker of een kunstenaar er een bonte schakering voorwerpen uit maakt. En de tijd dat het gemaakte product de mensen dient, een tijd die in bepaalde gevallen tot eeuwen kan oplopen.

Zo verkrijgt de oppervlakte van ieder oud of antiek houten kunst- of meubelstuk een patina dat kan worden beschreven als een soort 'bezoedeling' van het uiterlijk, veroorzaakt door zijn leeftijd, ouderdom, gebruik en blootstelling aan natuurlijke elementen. Zo is het ook belangrijk dat een viool lang wordt bespeeld, totdat deze haar volle klankkleur heeft ontwikkeld. Zo is een barokmeubel al levendig wanneer de schrijnwerker zijn tijd, zijn zorgvuldigheid, zijn wezen er in heeft verlevendigd. Daarom is een kast van spaanplaat geestelijk leeg, want deze door een machine en zo mogelijk in 'geen tijd' is vervaardigd. Een modern fabrieksmeubel is het 'mooist', wanneer het net uit de werkplaats komt. Andere meubels worden steeds mooier hoe meer eeuwen er in steken. Bijvoorbeeld de dikke eikenplank van de eettafel, die meer dan tien jaar in de keuken ligt, deze bevat de geschiedenis van het huis en zijn bewoners. De schoolbank, de kerkbank, de werkbank, zij zijn getuigen van zorg en leed van uren, weken, maanden en jaren. In de jaarringen van hout ligt een chronologisch omvangrijk tijdsbeeld vast dat een deel van onze geschiedenis weergeeft. Het slaat de tijd tezamen met veel identificeerbare gegevens in zijn jaarringen op.

Houtzaagmolen 'de Rat' in IJlst met er voor het balkengat

Hout is open van structuur. Het neemt op en het geeft af. Wanneer men zijn openheid wil inperken moet men het verzagen met lijnolie, bijenwas, verf of lak. Doch geheel afsluiten kan men het nooit. Daarom heeft hout de bijzondere eigenschap dat met het gebruik er van het steeds mooier wordt.

Bron: afgeleid en bewerkt uit 'Holz' -Das Fünfte Element- (het vijfde element) van Anselm Spring met tekst van Maximilian Glas; 1999.

Kleve, zomer 1999
Tjerk Miedema
miedematj@aol.com

Bristlecone Pine 'Metusalem', 4.841 jaar oud, in de White Mountains, Californië